

Zagrebački časopis *Vienac* o športu

O DJELOVANJU PRVE SREDIŠNJE ORGANIZACIJE HRVATSKOG ŠPORTA, HRVATSKOM ŠPORTSKOM SAVEZU, MNOGO SE PISALO U *SPORTSKOJ KRONICI* ZAGREBAČKOG ČASOPISA *VIENAC*. POD UREDNIŠTVOM ĐURE DEŽELIĆA ČASOPIS *VIENAC* ZABAVI I POUČI IZLAZIO JE OD 1869. DO 1903., A PONOVRNO JE POČEO IZLAZITI 1910. GODINE

Piše **Zdenko Jajčević**

Nakon osnivačke sjednice Hrvatskog športskog saveza 5. listopada 1909., prošlo je gotovo godinu dana dok vlasti nisu odobrile njegov rad. O djelovanju prve središnje organizacije hrvatskog športa iznimno se mnogo pisalo u *Sportskoj kronici* zagrebačkog časopisa *Vienac*. Nažalost, ne znamo imena autora tih tekstova koji svjedoče o izuzetno dobrom poznavanju tadašnjih športskih prilika u Hrvatskoj.

Pod uredništvom Đure Deželića časopis *Vienac* zabavi i pouci izlazio je od 1869. do 1903., a ponovno je počeo izlaziti 1910. godine. U broju 8. iz kolovoza 1910. godine *Vienac* je objavio da je "Hrvatski športski savez utemeljen prije godinu dana, a još nismo ništa čuli o njegovom djelovanju. Zadaća tog saveza bila bi ne samo skupiti sva hrvatska športska društva u dobro organiziranu zajednicu, nego bi se Savez osim toga imao pobrinuti i za dotični vanjski nastup naših športskih društava. Kao što su se češka športska društva valjano organizovala sa svojim športskim savezom te danas uz češko sokolstvo čestito i redovno reprezentiraju češki šport i češki narod, tako bi se i naš športski savez imao pobrinuti da se i na tom polju pročuje ime Hrvatske u stranom međunarodnom svijetu".

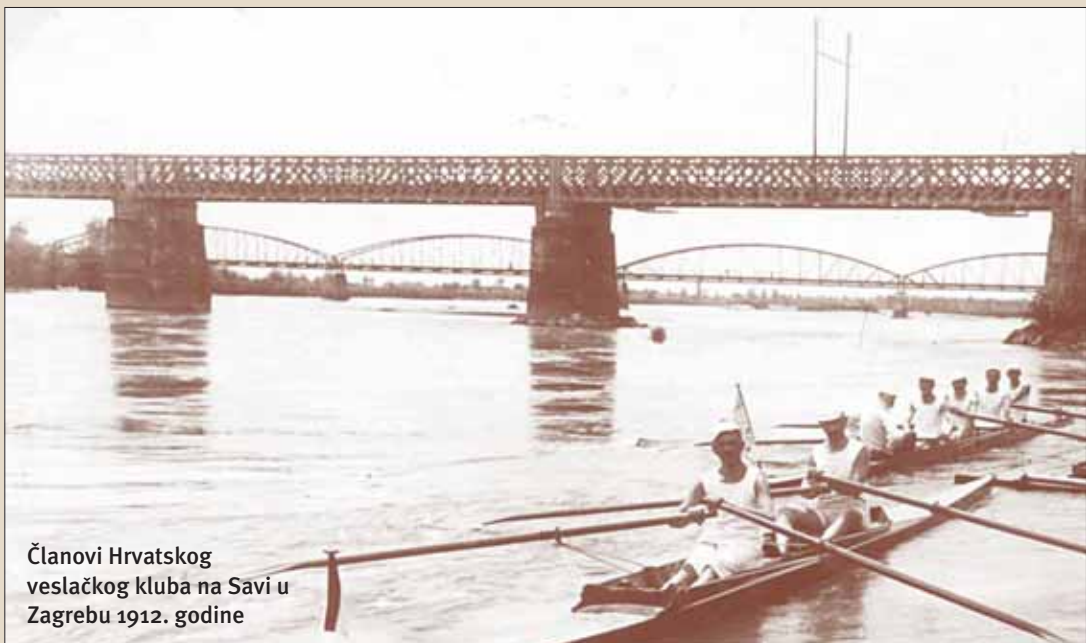
Mađari protiv Hrvatskog športskog saveza

U istom broju opisano je u kakvom je položaju bio hrvatski šport početkom XX. stoljeća. Budući da je Hrvatska, u sklopu Austro-Ugarske Monarhije, državno-pravno pripadala Mađarskoj, njeni športski djelatnici nisu bili skloni ideji o osnivanju samostalnog Hrvatskog športskog saveza. Iako je Hrvatski športski savez već bio osnovan, ali je čekao odobrenje za rad, u tekstu koji prenosi *Vienac* iz mađarskih novina očito je da oni to još nisu znali: "Mađžari se pak boje osnutka hrvatskog športskog saveza, kako to piše mađžarski

'Sport - Vilag' i vesele se, da se isti još nije osnovao. Ta Hrvatima i ne treba hrvatskog športskog saveza, oni imaju mađžarski športski savez, u koji neka pristupe! I dok su Mađžari prije pomagali Čehe u njihovim samostalnim težnjama protiv Nijemaca, sada su se najedared predomisli, te su se stavili uz bok Nijemaca. Pobjegli su se slične borbe Hrvata protiv Mađžara, pak su se radije složili s Nijemcima, da budu u Austriji i Ugarskoj samo dva velika športska saveza: njemački (austrijski) i ugarski (mađžarski). Eto tako se drugdje radi - a kod nas? Niti se je išto samo i pokušalo još učiniti. A koliko radimo za sebe, tako će i o nama cijeli svijet i suditi. Sada je na pr. Prvi hrvatski automobilski klub dobio mađžarske iskaznice, kao da smo mi članovi mađžarskog automobilskog kluba".

Hrvatsko pitanje

Prilikom sastanka Franje Bučara i Pierra de Coubertina u Parizu 1908. godine dogovoreno je da Hrvatska pošalje molbu za prijam u Međunarodni olimpijski odbor. Budući da Hrvatski športski savez još nije bio osnovan, pretpostavlja se da je molba bila napisana na memorandumu Hrvatskog sokolskog saveza. To je do današnjeg dana ostala ne-

Članovi Hrvatskog veslačkog kluba na Savi u Zagrebu 1912. godine

Plivači HAŠK-a na treningu u Opatiji 1911. godine

poznаницa, iako je povjesničar Živko Radan pokušao pronaći taj dokument u arhivu MOO-a.

Dobro upućeni autor teksta u Viencu (br. 8, kolovoz 1910., str. 192) piše da se na zasjedanju MOO-a trebalo rješavati i hrvatsko pitanje: "Međunarodni olimpijski odbor zasjedao je dne 11. do 13. srpnja u Luksemburgu umjesto u Budim-Pešti, pošto su Mađžari javili predsjedništvu da političke prilike nisu sada zgodne za održavanje takve sjednice. Glavni predmet sjednice bilo je određivanje mjesta za slijedeće olimpijske igre, te je na prijedlog pukovnika V. Balcka, zastupnika Švedske, odlučeno, da će se iste održavati g. 1912. u Stockholmu... Hrvatsko pitanje, kako je bilo obećano, nije došlo ni na dnevni red. Hrvatski sportski savez, koji se je prošle godine osnovao, mogao se je za to bar malo zainteresovati. Tim više što je sada bila za to vrlo zgodna prilika, dočim će to teže ići na godinu, pošto je buduća sjednica opet zakazana da će se održavati u Budim-Pešti". Autor nije znao da pravila Hrvatskog sportskog saveza nisu još bila potvrđena, pa on nije mogao djelovati.

Zastupanje i nastupanje Saveza u inozemstvu

U članku *Športska statistika* u Viencu broj 10. u listopadu 1910., na stranici 236, redakcija se nudi za pripomoć u radu Hrvatskog sportskog saveza. U članku je naglašena važnost evidentiranja sportskih organizacija koja do tada u Hrvatskoj uopće nije postojala: "Da se uzmogne ustanoviti broj i rad hrvatskih sportskih društava u Hrvatskoj, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Bosni i Hercegovini, bilo bi uputno, da se nam prijave sva hrvatska sportska društva. U to ime neka svako društvo pošalje na redakciju Vienca poslije svake glavne skupštine popis članova i odbornika. Dobro bi bilo i da svako društvo pošalje sportskoj našoj rubrici propozicije za utrku i rezultate poslije utrka i utakmica. Koje društvo može, neka pošalje i kratki historijat svog društvenog djelovanja od svog početka, što također ne će biti teško, pošto će se u svakom društvu sigurno naći koji član, koji će tu ulogu preuzeti, tim više, što većina društva postoje tek nekoliko godina. Razumije se samo po sebi, da

ćemo tekar na taj način moći saznati za sva naša sportska društva i za njihov rad i nerad. A tek onda, kada ćemo se upoznati, moći ćemo pristupiti i ostvarenju Hrvatskog sportskog saveza, koji će tada preuzeti zadaću uređenja naših domaćih sportskih prilika, kano i zastupanje i nastupanje našeg saveza u inozemstvu".

Svrha je saveza dvojaka

Na prvoj redovitoj glavnoj skupštini Hrvatskog sportskog saveza 30. ožujka 1911. godine izabran je glavni odbor na čelu s predsjednikom Ljudevitom Andrassyjem i potpredsjednikom Franjom Bučarom. U Viencu broj. 4. iz 1911. o toj je skupštini napisano: "Ujedno bude zaključeno, da se ponovno zamole sva hrvatska sportska društva da pristupe u Sportski savez, da uzmogne isti što prije započeti svojim djelovanjem. Dostora osnovat će se posebna sekcija za razne vrste sportova, koje će se onda samostalno razvijati pod vrhovnom upravom glavnog odbora. Ujedno kani Savez prirediti posebne utakmice, kod kojih će smjeti sudjelovati samo začlanjena društva, kao što kani i kod utakmica saveznih društava, raspisati savezne nagrade i savezna prvenstva. Svako savezno društvo, koje će prirediti takvu sportsku zabavu, imat će je prije najaviti Savezu, koji će redigovati i odobriti, te će tako doprinijeti, da će se sport i u Hrvatskoj početi razvijati sistematskim putem. Svrha je saveza dvojaka t.j. prema vani, da hrvatskom sportu pribavi u internacionalnom savezu ono mjesto, koje ga ide - i prema unutra, promicanje naime sporta među Hrvatima, biti vrhovni forum u sportskim sportovima, uređivati propisnike i poslovničke za pojedine grane sporta".

Literatura

1. Vienac, 1910, 8 (1), 8
2. Vienac, 1910, 10 (1), 236
3. Vienac, 1911, 4 (1), 123 - 124
4. Macanović, H. (1971). Zagrebački časopis Vienac o Hrvatskom sportskom savezu. Povijest sporta. 8 (2), 696 - 702